

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumeră și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schuler în București, strada
Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înopiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Dățile.

Părinții patriei, care deliberează în Pesta asupra hegemoniei și speranțelor lor, ne-au lăsat nemulțumiți și cu privilegiul discuției asupra bugetului ministerului de finanțe.

Zadarnic li-s'a zis lor: „mai des cu paharele, mai rar cu birurile”; ei dau cu „des” peste tot și totdeauna.

Strîns în clește de câțiva oratori opoziționali, ministrul Lukács, luând o mutră de larmoasă dramă, asigură pe toți, că se face tot posibilul, ca poporul — adică popoarele, dle ministru — din Ungaria să fie ușurat pe cât se poate. Și ca probă zise:

„În timpul din urmă s'a dat, și anume sub antecesorul meu, o ordinațiune, care dispune realizarea §-ului 11 al legii pentru administrarea finanțelor. Conform acestui §, direcțiunile financiare sînt îndrumate, ca din timp în timp să trimită în comune funcționari, care au să examineze administrația dărilor de stat, municipale și comunale, s'o controleze și să lecuască cusururile ce le vor găsi.”

Mamelucii din dreapta Cassei dau din cap, consimt. Ministrul continuă:

„Funcționarii respectivi sînt datori să asculte în special plîngerile claselor sîrăce și inculte și întrucît zace în sfera lor de activitate să le îndrepte imediat, sau dacă ele nu cad în sfera aceasta, să iee un protocol și să ceară îndreptarea motivelor de plîngere prin direcțiunea financiară.”

Acestea sînt cuvintele cu care ministrul a liniștit camera maghiară asupra obiecțiilor și neîncrederii ei în organele administrației dărilor. Mai ales i-a liniștit pe părinți, că în special contribuabilii inculte și sîrăci vor fi mai ales luați în vedere. Chestia este și pentru poporul nostru, care are și el, ca toate neamurile, incultii și sîrăcii, foarte importantă și nu poate fi om inteligent, nu poate fi Român care se nu instrueze și pe sîrăcii și pe incultii noștri, ca și ei să caute a profita de o măsură ce-i poate folosi une-ori, ici-colo. Din acest motiv reproducem întreg §-ul legii citate de ministru, care lege este articolul XXVIII:1889. Paragraful acesta sună:

„§. 11. Direcțiunile financiare sînt dator să controleze din când în când prin funcționari exmiși, întreaga manipulare a comunelor (și orașelor) referitoare la dările de stat și cele comunale. Cu deosebire sînt dator să controleze procedura comunelor (orașelor) respective a funcționarilor, ce trebuie să urmeze în sensul legilor, regulamentelor și a ordinațiunilor, cu privire la conscrierea celor obli-

gați la dare și a obiectelor de dare; cu privire la anunțarea, conscrierea, înținerea în evidență, încassarea și transportarea dărilor comune precum și la încassarea dărilor indirecte, competențelor și a îndatoririlor erariale și de alte soiuri, care sînt de a se încassa în modul dărilor directe.

„Funcționarul exmis pentru scopurile de mai sus, are datorință ca în sensul și cadrul ordinațiunii ministrului de finanțe să facă arătare în contra irregularităților și a ilegalităților săvîrșite fie din partea funcționarilor comune, fie din partea celor de stat. Să facă în același timp toate dispozițiunile necesare pentru încetarea abuzurilor, ear' dacă e vorba de lucruri, care trec peste cereul lui de activitate, să facă arătare direcțiunii financiare.

„Tot în sensul și în cadrul ordinațiunii ministrului de finanțe, funcționarul exmis este dator să primească toate plîngerile referitoare la dările de stat și cele comunale, precum și la dările și toate îndatoririle ce sînt a se încassa în modul dărilor directe. E dator să facă imediat dispozițiunile cuvenite sau să facă arătarea necesară, pentru-ca să se poarte mai departe procedura legală.

„Dispozițiunile și hotărîrile aduse în sensul și cadrul ordinațiunii ministrului de finanțe, de către acest funcționar exmis, sînt de o natură și valoare de drept cu hotărîrile aduse de direcțiunile financiare și ca atare trebuie să fie primite și judecate atât din partea părților litigante cât și din partea autorităților, oficiilor și forurilor de apelație.”

Care va se zică executarea acestui § din 1889 s'a ordonat abia în 1893, spre sfîrșitul anului. Din graba aceasta încă se poate vedea ce zor au „părinții” să cruțe pe contribuabili, a căror dare este atât de des prea cu belșug socotită, inexact calculată, strict cerută, încassată fără de milă și greu de modificat prin recursurile în scris, recuse care earăși mai ales populațiunii dela sate și cad mai greu și mai scumpe. Cu toate acestea abia după cinci ani s'a putut Wekerle hotărî să dea o ordinațiune, prin care dispune executarea unui §. menit să aducă măcar o mică și parțială ușurare.

Și cu acest fapt Lukács dovedește grozava grijă a statului pentru contribuabili!

Destul că după cinci ani s'a dat în fine ordinațiunea, ce poartă cifra 1990:1893. Luând drept bani buni, ce a zis ministrul în dietă, ai crede că ordinațiunea aceasta este un act, ce se ocupă numai cu interesul populațiunii, în special al celei „inculte” și „sîrăce”. Dar' nu-i așa. Ea cuprinde și dispozițiuni, menite să apere foarte strict interesul fiscal al statului și de bună seamă funcționarii lui, și mai presus de ori-ce îndoeală funcționarii lui maghiari puși în părțile nemaghiare, își vor da toată silința să apere mai

întăiu interesul fiscal și apoi să considere interesul miseriei plebe contribuente, pe al cărei umeri acoperiți de sdrênțe statul își ridică palatele sale cu lux milenar.

Ce însemnează funcționarul maghiar în special în părțile românești nu-i de lipsă a mai repeta aici. Câte plîngeri vor fi auzite? Câte respinse? Va fi o curată luptă în cele mai multe locuri. Dar' cum noi Românii putem sprigini din inimă și cu sudoarea noastră luxul unui stat, care ne-a declarat de copii vitregi ai sei, avem și dreptul de a prinde privilegiul pentru a nu-i oferi statului, decât numai cât sîntem siliiți și avem cu toții datorința să instruiam poporul „sîrac” să stăruiască ca, din acest privilegiu, rectificările sale să fie susținute.

Însemnăm deci la acest loc, că ele se vor face, prin trimiterea în comune a funcționarilor în fiecare an; terminul controlului dărilor trebuie, după puțină, să se anunțe prin primarii comunelor și de cu vreme; fiecare contribuabil are dreptul să apară cu cărticica de dare și să stăruiască ca rectificările ce le cere să i-se aporbe, dacă sînt motivate, ori în anumite cazuri, să le raporteze direcțiunii.

Vom da într'un număr viitor și la alt loc cuprinsul amănunțit al ordinațiunii de care vorbim. Aici voiam să punem în evidență o parte din procedura ce-o ordonează. Ea nu garantează contribuabililor nici măcar fixarea sigură a termenului de control, „după puțină” se va anunța acest termen și nu sînt excluse surprinderile, că — poporul va fi aiurea, nu în sate când se va face controla.

Și totuși mamelucii guvernamentali dau din cap, aproabă ca-și-cum lucru este foarte curat, ca-și-cum de aici încolo fericierea raiului se va cobori cu toată siguranța în comunele Ungariei și Ardealului, ca-și-cum pentru funcționarea maghiară este sfînt interesul popoarelor, ca-și-cum nu au dat ordinații și nu a vorbit ministrul — *ut aliquid fecisse videatur*.

Aceasta nu trebuie să descurajeze pe nimeni a-și cere dreptul seu. Noi am ținut însă se arătam în ce mod incomplet un ministru maghiar crede că și-a dovedit grija „părintească”.

Părinți — pe pungi!

Probe de curagiu! „Foia Poporului”, al cărei public este mai ales țerănesc, are fericierea de a obține un bogat material, care ne servește ca probă despre ce se petrece în sufletul nației noastre.

În ultimul ei număr, apărut azi, găsim următoarele două probe de — curagiu al bunului nostru popor.

„Foia Poporului” scrie:

„Cum noi încetasem a mai publica listele pentru colecta lui Iancu, mulți ne întrebau să le dăm răspuns că de ce? Am scris multora prin postă. Între alții și adunătorilor din Ormîndea (com. Hunedoarei). Am primit însă răspuns, în care se zice: „oamenii s'au năcăjit auzind de ce ne s'au publicat lista, căci zic dinșii: „ori doară noi nu sîntem Români și n'am putut purta o pedeapsă dacă vor vrea să ne-o dea?”. Și au cerut să se publice lista pe răspunderea lor!”

În fața acestei ținute hotărîte și curajoase a bravorilor noștri frați Ormîndeni, le facem pe voi, și publicăm în cele de mai jos lista sosită de acolo.”

A doua scrisoare interesantă privește colecta pentru tombolă. „Foia Poporului” spune: „Din Velcheriu primim următoarea scrisoare: Vîzînd deosebita „luare aminte” ce se dă de stăpînire nu numai eroilor noștri frunțași, dar' chiar și acela, care spre pildă, au adunat lucruri de casă pentru tombola din București, — hotărîm am și eu să adun ceva pentru acea tombolă. Ce am adunat trimis on. redacției a „Foi Poporului” pentru dare mai departe. Poate-că pentru acest pas s'au și eu parte, la timpul seu, de vro-o 5 zile arest, — dar' ce sînt aceste cinci zile pe lîngă cei cinci ani și mai mulți ai bravorilor?... Iuliu Albou.”

D'ale meseriașilor. În asociațiunea cismarilor din Sibiu s'a declarat un conflict cu caracter național.

Revisuindu-se statutele acestei asociațiuni, meseriași unguri și sași au susținut o dispoziție ce se găsește, nu-i vorba, și în statutele cele vechi, că adică numai un Sas și un Ungur poate fi president al asociațiunii.

Această măsură, drept fiind, nu o putem găsi corectă.

Membrii români ai asociațiunii cismarilor au și-și și împlinesc aceleași datorii ca și membrii sași ori unguri, prin urmare trebuie să li-se dea și aceleași drepturi. A exclude pe meseriași Români dela postul de president pentru-că sînt români, înseamnă a reveni la stări medievale.

Majoritatea o fac în asociațiune meseriași sași și unguri, pe care îi vedem aliați în acest caz; deci ei pot alege cum vreau, pe cine vreau, avînd majoritate și fiind înțeleși. Este semn de viul sentiment de dreptate al meseriașilor români dacă ei, știind aceasta, stăruiesc totuși ca să se formuleze prin statute egalitatea de drept. Ei sînt susținuți și de doi meseriași sași.

Numele meseriașilor ce au protestat contra acestei măsuri sînt: Alexandru Lucian, Zaharia Aron, Teodor Moldovan, Ioan Himpan, Andreas Deutschländer, Andreas Dengel, Mihail Barabaș, Nicolae Popp, Isidor Grindean, Teodor Afteni,

Mihail Bolta, George Morariu și George Cărbulea.

Meseriașii acestia au cerut să se țină lucră o adunare generală a asociațiunii, în care să se revină la măsurile nedrepte votate într-o adunare generală trecută.

Nu știm încă cum a decurs această adunare. Dar' am ținut să semnalăm cazul acesta, pentru-ca românimea ce se interesează de interesele meseriașilor români să fie pretutindenea atentă și să ajute pe meseriașii români.

Ministrul de școale pe lucru. În ministerul școalelor s'au adunat sub ministrii Csáky și Eötvös atâtea restanțe, încât actualul ministru a hotărît înființarea mai multor posturi de funcționari. Astfel va numi pe inspectorul școlar din comitatul Heves, pe Halász Ferencz, consilier de secție în despărțimîntul școalelor populare. Foile ungurești scriu că numitul candidat „și-a câștigat merite mari luînd din mîna confesiunilor școalele populare, pe care le-a prefăcut în școle de stat.

Își poate închipui ori-și-cine, că prin numirea în minister a acestui șovinist, școalele noastre capătă încă un dușman.

Reformă administrativă. În cercurile bine informate din Budapesta se colportază știrea, că guvernul actual vrea să facă un proiect de lege privitor la alegerea funcți-narilor comitatelor.

Dacă știrea se adevărește, ea arată în același timp și aceea, că actualul guvern nu se gîndește să continue reforma administrativă, din care sub guvernul Szapáry se votase tocmai două articole.

Cearta între kossuthiști. Drept amănunt și dovadă a certeii ce-i sfîșie pe kossuthiști se poate lua și articolul ce Bartha Miklós îl scrie în nrul dela 7 Martie n. al ziarului „Magyarország” sub titlul „Lămuriri”.

Într'însul dă o stranică lecție lui Kossuth Ferencz, pe care-l acuză ca a făcut negoț cu hîrțile moștenite dela tatăl seu.

Urmînd înaintea cearta, o să aflăm încă, foarte probabil, multe lucruri murdare de ale deputaților kossuthiști.

Alegerea dela Neutra. În urma numirii ca secretar în ministerul de interne a deputatului Latkóczy, în curînd se va face o alegere nouă în Neutra.

Lupta va fi înverșunată. Partidul poporal-catolic își dă cele mai mari silințe să aleagă pe candidatul seu contele Zichy János, care a și sosit acolo, pentru a începe agitația prin provincie, unde se zice că dispune de mulți aderenți.

FOIȚA „TRIBUNEI”

„Patria”

A doua reprezentație a d-șoarei Agata Bărsescu.

„Patria” este una dintre cele mai bune piese teatrale a lui Hermann Sudermann. E cu atât mai mișcătoare, cu cât autorul caută să producă impresie nu prin țesături melodramatice, ci prin desfășurarea în chip foarte natural a patimilor ce mai ales frământă menirea.

În „Patria” (dramă în patru acte) ne năfîșează o artistă (Magda) fiică a unui colon pensionat. Pentru-că n'a vrut să se mărite după un tînăr ce-i fusese destinat, Magda a fost silită să părăsească vatra părintească. Ajunge mare artistă: cu toate că-tățile bune, dar' și cu defectele, vicilele, femeilor, care viețuiesc pe scenă. Îi rămîne însă o pasiune nobilă: nemărginita adorațiune a o păstra fiicei sale din flori. Tot atât de mare îi este și ura ce simte pentru seducătorul ei.

Acest rol a fost jucat aseară de domnișoara Agata Bărsescu în teatrul orașesc de aici.

De cum a intrat pe scenă și până la sfîrșitul reprezentațiunii, d-șoara Agata Bărsescu a ținut într-o continuă încordare atenția publicului. Admirațiunea, cu care i-am petrecut jocul în „Debora”, a ajuns ieri să iee dimensiunile unui entusiasm nemărginit.

După zece ani de luptă amară și succese mari prin lume, Magda sosește și este invitată în familie numai după-ce cu multă greutate bătrînul ei tată este înduplecat eară să o mai considere ca fiică a sa. Nu se mai simte bine însă în cercul strîmt familial. Ea nu știe, nu simte ce e patria, se dorește mereu după sgomotul scenei, măcar că societatea sorei sale (Maria), pe care o adoară cu sîntenie, îi face o nespusă bucurie. Pe când era mai iritată de viața ce ducea acasă, înălță pe seducătorul ei. Are o scenă (în act III.) teribilă cu dînsul. Florile ce-i aduce, ea le aruncă, și îi face incriminări pentru-că o părăsise, încât adesea ea și copila, a suferit cea mai neagră miserie. Acțiunea dramatică urmează de aci încolo cu o putere care-ți scutură parcă toți nervii. Tatăl ei bănuiește că ea a dus o viață, din care acoperă o parte, de sigur din sentiment

de pădure.

Îl ia pe acesta la interogator. Ear' după-ce nu poate afla cu siguranță, bătrînul pîrînte își întreabă Magda. Magda spune tot. Desperat bătrînul aleargă să repare onoarea familiei sale. Consilierul, strîns deaporoape, cere mîna Magdei. Pune condiția însă ca copila lor să nu fie crescută în casă, ci să o adopte mai tîrziu. Magda izbucnește într-o legitimă furie. Dă afară din casă pe păcătoș. Bătrînul tată (Schwartz) când află cele întemplate, desperat ridică pistolul și-și împuște fiica. Zdrobit de emoție și durere (de altmîntreli era și damblagiu), cade mort.

Marea artistă a interpretat acest rol nu numai cu puterea dramatică ce-i este proprie, dar' și cu rară finețe, cu studiu așa zîcînd, pe care numai la Sarah Bernhardt l-am mai văzut.

Ba are o calitate, pe care marea tragediană franceză nu o posedă: risul nervos, apoi ironic și în fine desperat, pe care în patru piese, în câte am admirat-o, nu l-am văzut de Sarah Bernhardt exprimat cu atîta pregnanță, cu cîtă ni-l făcea aseară marea noastră artistă, ceea-ce este a se atribui de sigur nu numai voci puternice și mlădioase, dar' mai presus de toate artei, cu care d-șoara Bărsescu caută să interpreteze cele mai mici acțiuni ale rolurilor sale. A fost superbă ca deosebire în interpretarea sîrîntii cu

care stringea în brațe pe sora sa, pe care o revea după zece ani. Transportată, îi sîrăta obraji și mînie, plîngea ca de o bucurie cerească; pe părinții sei abia în urmă îi observă că sînt și ei de față. Nu cu mai puțină artă a interpretat toate capriciile artistei, care în sbuciumul vieții de scenă ajungînd nervoasă, acum ride, acum plînge; care într'un moment se arată dragălașă și în altul e de o adevărată cruzime. În scenele unde revea pe preotul, care-i fusese destinat bărbat, — unde stă de vorbă cu damele ce veneau să felicită de ziua onomastică pe tatăl ei, unde promite sorei sale banii necesari ca să poată lua în căsătorie pe oficerul ce iubește (act III.) a arătat cu o măiestrie nelătecută pe dama din lumea mare, pe artista caprițioasă, pe sora bună... Părea că fiecare însușire este interpretată de o altă persoană, atât de profund distinge fiecare sentiment, ce răscolia același suflet. În scena unde imploră iertare tatălui ei și la sfîrșit, când mută de durere se tîrîe în genunchi spre tatăl ei, pe care își impușcă că ea l'a omorît, a emoționat adînc, până la lacrimi.

Astă seară d-șoara Agata Bărsescu va juca rolul Hero, în piesa „Hero și Leandru” rolul de forță, prin cara marea artistă s'a ridicat la Burgteatrul din Viena.

R. Ș.

Rolul femeii în societate.

(O conferență.)

Doamnelor și domnilor!

Scopul meu este de a vă expune un simplu reasumat al celor ce s'au scris până acum despre „Rolul femeii în societate”, și pentru a fi mai obiectivă în expunere, voi împărți tema mea în trei părți:

1. Rolul femeii în anticitate.
2. Rolul femeii în evul mediu.
3. Rolul femeii în evul nou și în special în secolul nostru, supranumit secolul luminei.

1. Rolul femeii în anticitate.

Este foarte aproape de mîntea omenescă, că rolul femeii a fost mărginit de tot la începutul primelor societăți omenești, care s'au dezvoltat mai întăiu în Asia. Creșterea copiilor și îngrijirea de casă a trebuit să fie singura ei activitate la cele dintăiu popoare. Cu cît aceste popoare au ajuns la un grad mai mare de cultură, rolul femeii a început a eși din cei patru pîrteți ai locuinței pentru a se întinde și la viața publică.

Astfel vedem, cam cu 2000 de ani înaintea lui Christos, pe Semiramis succedînd bărbatului ei Nino pe tronul Babilonului și conducînd carul statelor cu o vigoare atât de

Din Bucovina.

(Rădăuți. — Românii de acolo. — Cotopirea lor. — Lipsa de contramăsuri. — „Concordia”. — Desamă-gri politice. — Noua cale ferată locală. — Deputații. — O luptă în consistoriul din Cernăuți. — Limba română prigonită. — De ce nu s'a interplat în dietă. — Svonuri dela Putna).

Rădăuți, în 2 Mart. 1895.

Rădăuți, orașul nostru, este așezat în mijlocul celui mai românesc district din Bucovina și ar trebui să fie unul din cele mai mândre cuiburi ale națiunii noastre. Se vede, când se adună Vineri, la trg, satele vecine, ce privește frumoasă ai, cutierând stradele și piața orașului. Îți rde inima când vezi cum se mișcă vieța românească în Rădăuți. Dar prea trecătoare este această plăcere, căci cum s'a sfârșit trgul de săptămână își schimbă și Rădăuți fața și n'o mai vezi românească, ci străină, de nu-ți mai cunoști vedenia de Vineri. Nu-i vorbă, locuiesc și destui Români prin Rădăuți, și inteligență și popor, acești din urmă mai mult la arile orașului, pe când odinioară ei erau aici mari și tari, bogotani vestiți, dar' acum s'a mai subțiat punga lor. Ce folos, că mai sntem și noi, Românii, pe aici, dacă străinii ne-au copleșit rău și ne tin sub mână lor consiliul comunal, gimnasiul, oficiile publice, într'un cuvânt toate prin ce ești și rămâi stăpân. Cine vede Rădăuți nu poate zice, că nu-i orăș nemțesc. Noi Românii sntem ca niște oi dintr'o turmă risipită, și n'avem nici păstor, nici ocol la care să ne stringem și să ne adăpostim.

Te cuprinde jale, când vezi, că atâta nație nu-și poate da rînd și nu joacă nici un rol pe moșia sa proprie, ci se lasă purtat de nas de străini. Poate se va face ceva de acum înainte cu ajutorul inteligenței române din împrejurime, dar' până acum n'a fost binecuvântare dela Dumnezeu și nația noastră stă prinsă ca peștele în mrejele străinilor.

Să ne organizăm, fraților! într'un fel sau în altul, cum ne va tăia capul, numai să ne organizăm, ca să prindem la putere prin unire. Să ne așteptăm ca să ne cadă mura în gură și ca „Concordia” din Cernăuți să ne mântuească. Căci vedem bine, că societatea politică „Concordia” din Cernăuți e singură neputincioasă a-și direge bine treburile cernăuțene, cum deci să avem noi speranța în ea pentru năcăzurile noastre?

Până acum noi n'am simțit nici o înrîurire în bine din partea „Concordiei”, n'am văzut că ea se se fi interesat de trebile noastre, ce de multe-ori erau în grea cumpănă. Ziua de cu dimineață se cunoaște, și e mai sănătos pentru noi să nu tragem nădejde, dar' să ne punem singuri virtos pe lucru, căci vedem cum toate ale noastre per.

Ca la noi în Bucovina, nu e niciari!

Toată vieța noastră politică nu plătește nici o ceapă friptă. Unde arunci ochii vezi cum tot dăm înapoi ca racii sau ne tărim încet ca culbecii până-ce venim prea târziu și alții ne mănâncă masa.

Eu unul, drept se spun, nu vîd nici un plan sănătos și bine chibzuit, nici o tărîe de voință în întreprinderile noastre naționale politice.

Oamenii nostri politici îmi par ciudați de tot. N'au curagiu sau n'au voință? Ce socotință putem avé noi Rădăuțeni despre ei, când în afacerea căii ferate locale, pe care noi o așteptăm ca pe un mare bine, ei, oamenii nostri, ne-au combătut, pentru-ca să facă hațtruri personale.

Frumease lucruri au eșit la iveală, când cu aceea dezbateră asupra căii ferate locale! Dacă la urma urmelor am reușit, cui avem a mulțami?

Deputatul român al districtului nostru s'a purtat omenește, nu e vorbă.

Dar' ceilalți deputați români, boierii, elita noastră 'și-au arătat arama.

Interesele noastre au fost apărate de străini și fără ei am fi rămas cu nimica. Să nu te doară inima! Ear' boierii au votat pentru Stircea, care lovea în noi, în districtul românesc, dar' care cerea un hațtr pentru o persoană cu vază din neamurile noastre mari, cu care ne-a ne-norocit cerul.

Dreptatea boierească este ca judecata ungurească, tot acel soiul! Bună învătătură am primit noi în acest an. De acum o avem în minte și ne vom păzi, când va fi privilegiu. Deputaților consistoriali le mulțumim, că ne-au spriginat și ei în afacerea noastră cumpanitoare cu voturile lor.

Dar' noi știm, că această ținută a domnilor din consistor n'a fost la toți de voie bună.

Am auzit, că în sinul consistorului din Cernăuți era o zarvă mare pentru această treabă.

Unul din domni deputați, dl archimandrit C. a dorit să meargă cu boierii. Vîd și eu, că pentru un așa prelat e mai de onoare de a fi cu boierii decât cu prostimea. Dar' laudă Domnului, majoritatea consistorului a ascultat de vocea blândă a conștiinței și a necesitat pe dl deputat a nu da cînstea pe rușine.

Dacă domni mari pun câte odată și cam ades hațtrurile mai presus de interesele obștești, ce să așteptăm dela opincari?

Nu zic nimic. Dar' eată ce obicesc.

Pe la sta începe biata nație a se trezi binișor de tot, cel puțin la noi în district, și prinde, laudă Domnului, a înțelege ce comoră scumpă e limba românească.

În multe din cele trei state românești se ridică oamenii și cer, ca limba română să fie introdusă ca limbă oficială în cancelaria comunală. Dar' ce folos, când din toate părțile năpustesc asupra bieților patrioți opincari și 'mi-ți-i' înfrică, că la urma urmelor tac și ei sormanii, neavînd sprigin din nici o parte.

Ne mirăm mult de un așa lucru, că nu s'a găsit nime în Dieta țerii, care să fi interpretat pe ce basă se spriginește scumpa noastră limbă.

Vai de noi, la ce timpuri am ajuns. Nici nu mai avem gură să strigăm, când ne lovesc. Ședem înțepeniți, ca niște trupuri moarte.

Oare ce blăstem înfricoșat ne-a ajuns? De nicăiri nu ne vine nici o veste bună. Eată că nici din sf. mănăstire Putna nu auzim lucruri mângăitoare. Acolo se face alegere de egumen și din această pricină s'a iscat un conflict între consistoriul din Cernăuți și conventul dela Putna, și e multă gâlceavă și mare bucluc.

Consistorul cere alegerea unei persoane designate de el, conventul persistă la dreptul seu de a alege după libera sa voe conform cu norma satorită și sancționată.

La noi, ce sntem vecini cu Putna, oamenii se interesează pentru aceste năcăzuri ale părinților din Putna.

În fiecare zi auzim nouă noutăți, unele foarte tragicomice.

Despre acestea altă-dată.

Videant consiliarii ne quid detrimenti ecclesiae capiat. Ochiul neadormit.

Revistă politică.

(Antisemitism și Vaticanul). N'au fost destui doi ierarhi, cardinalul Schönborn (fratele ministrului de justiție cisleithan) din Praga și episcopul Dr. Bauer din Brünn ca acusatori contra creștinilor socialiști, ziși și antisemiți; au venit la Roma cu aceeași jalbă încă și doi alți episcopi din alte țeri: episcopul Turinaz din Nancy și cardinal-archiepiscop Goossens din Mecheln (Belgia). Și acestia vreau să ceară capului bisericii catolice să spună o vorbă condamnatore asupra „cele mai mari rușini a veacului” — vorba foier jidane din Viena și Budapesta — antisemitismul. Au predat secretarului de stat al Vaticanului, Rampolla câte un Memorand plin de plângeri contra creștinilor democrați, — cum se numesc în creștină două țeri. N'au primit însă nici o vorbă încurajatoare din partea cardinalului — diplomat, ci numai o vagă promisiune, că poate Papa va adresa o scrisoare către episcopul din Liège (Belgia), în care se va pronunța despre antisemitism.

Întreaceea, cei doi ierarhi cisleithani așteaptă rezultatul venirii lor la Roma. Duminică trecută înainte de amiază, cardinalul Schönborn se ruga de o audiență la Papa. Seara în aceeași zi, la o cină dată în Vatican, Rampolla înștiință pe cardinalul ceh, că pontificele îl roagă „să mai aibă nițică răbdare”; „deocamdată audiența ar fi fără folos”, deoarece-ce a rînduit ca să-i se așterne toate rapoartele și Memorandele privitoare la mișcarea creștinilor socialiști.

Mărti, în 5 Martie, s'a ținut în Vatican, sub presidenția Papei, o conferință în afacerea aceasta, la care a luat parte și cardinalul Rampolla și locușitorul seu Rinaldini. Archiepiscopul din Praga nu era de față, în amăreala sa plecase pe două zile la Neapoli; ear' cardinalul Goossens, deși învitat, se scusă prin „boală”, pe semne însă că n'a vrut să audă adevăruri crude față în față cu atăția adversari.

Întreaceia cardinalul Turinaz din Nancy, văzînd puține șanse de reușită plecă acasă, exprimându-și către cei-ce-l însoțiau la gară, deplina sa desamăgire privitor la misiunea sa și a fraților sei ierarhi. În locul lui s'au anunțat a veni încă în cursul săptămânii acesteia: conducătorul partidului lucrătorilor social-creștin din Franța, Léo'n Harmel și ziaristul Veullot, tot pentru a apăra cauza socialilor-creștini.

Lupta aceasta este interesantă și vrednică de a fi urmărită din mai multe puncte de vedere. În Vatican nu e lucru necunoscut, că creștinii sociali, în primul rînd cei din Austria, câștigă tot mai mult teren în stratele populare și că nu e departe ziua, când ei vor fi pe deplin biruitori atât în Viena cât și în țerile alpine. Curia romană știe bine, că fără antisemiți clericalismul în Austria nu e posibil. Deasemenea e informată bine, că neînțelegerile între clerul de jos și ierarhia catolică n'au caracter bisericesc-religios, ci sînt mai mult de caracter politic: ierarhii prin legăturile lor sînt indirect spriginitori ai partidului german liberal, a cărui existență depinde negreșit de bancheimea mare jidană; pe când clerul de mir ține cu poporul care tot mai mult devine contrar fostilor atotputernici „liberali” austriaci, acum în decadentă rapidă. Cardinalul Rampolla a formulat înaintea Papei pe aceste considerații și — a învins.

Cetim în „Revue des deux Mondes” din 1877:

„Tata ordonă mamei, ca să parfumeze și să gătească copila, pe care o ducea în urmă la o groapă preparată anume, o aruncă în lăuntru cu capul în jos și apoi grămădia pământ peste ea.”

Femeia după moartea bărbatului, devenia proprietatea moștenitorului. Un misionar american, doctorul Iessup, a făcut o colecție de proverbe arabe vechi, care arată starea de degradațiune a femeilor arabe înainte de epoca musulmană. Eată câteva din acestea:

„A trimite o femeie pe lumea ceaaltă este o binefacere”. „Ginerele cel mai bun este groapa”. — „Inima femeilor este aplicată la nebulina.”

Cu aparițiunea Grecilor și în urmă a Romanilor pe scena lumii, începe o epocă nouă în viața omenimii, prin urmare și a femeii.

Civilizațiunea elină, care a avut mare înrîurire asupra celei romane este cu totul deosebită de a popoarelor orientale. Ea e lăsată pe egalitatea cetățenilor, pe lipsa de castitate.

„Când se ridicară ei”, scrie celebrul istoric Schlosser, „domnia printre seminele negre ale Sudului sclăvia proprie lor și lipsa de sentimente printre popoarele Nordului și

Prigoniri.

Aseară, după încheierea foi am primit următoarea telegramă:

Abrud, 7 Martie n. Pentru obiectele trimise din Rodna la tombola din București am fost ascultată la pretura din Roșia.

Aștept osânda cu rezoluție.

Letiția Stoica.

CORESPONDENȚA

„TRIBUNEI”.

Grebenaf, 5 Martie n.

(Prigoniri — Măsuri egale (?) — Volnoie). În urma unui circular al ven. nostru consistor diecesan din Caransebeș, comitetul parochial din loc în luna Octomvrie a. tr. a decis a se întreprinde o colecție, în favoarea acelor comune bisericesti sărace, care din puterile proprii nu sînt în stare a ridica salariul învătătoresc la minimum de 300 fl. în sensul legii nouă pentru salarisarea învătătorilor.

Cu colectarea, comitetul parochial a însărcinat pe epitropii Mihail Milencu și Petru Gurguț, care au și colectat suma de 14 fl. 10 cr. și la timpul seu s'au trimis ven. consistor diecesan, pe calea oficiului protopresbiterial al Vîrșeșului.

În 20 Decemvrie n. 1894 notarul cercual de aici, Oscar Beran (Sas din Sibiu), în urma denunțării lui Vasile Christoiu, (fost gendarm, ear' acum cheulnerul ospătăriei din loc Natalia Lugoșan), a mers însoțit de 3 membri din antistia comunală, în casele epitropilor amintiți și i-a întrebat: colectat-au bani? ce sumă? spre ce scop? din al cui îndemn? și ce au făcut cu banii? La toate aceste întrebări epitropii au răspuns adevărul.

Notarul cu atăta nu s'a mulțumit, ci prin judele comunal a citat la casa comunală și pe părintele Vasile Trăilă, președintele comitetului parochial, punîndu-i întrebările puse epitropilor.

Preotul i-a răspuns, că colecta s'a întreprins din ordinul superiorităților noastre bisericesti, și dacă notarul, voește să știe pe ce basă s'a făcut colecta și spre ce scop, să-i scrie oficios și să-i descopere nrul ordinațiunii superiorității, prin care este însărcinat cu cercetarea, și dînsul în asemenea mod oficios îi va satisface cererile.

Subscrierea protocolului luat din partea notarului preotul nimit a denegat-o, fiind protocol scris în limba maghiară.

Notarul numai decât a făcut, arătare fibrului din Biserica-Albă să vină numai decât la Grebenaf, că statul e în pericol.

Fibrul Kabdebó Gergely în 21 Decemvrie n. 1894 înainte de 8 ore dimineața a sosit la casa comunală din loc, unde l'a citat pe părintele Trăilă, căruia i-a pus întrebările mai sus amintite, obținînd răspunsul dat mai înainte notarului. Fibrul a cerut apoi să-i dea preotul circularul în original sau în copie. Preotul i-a răspuns, că circularul este act oficios, adresat oficiului parochial, și ca atare e secret oficios, care fără permisiunea autorităților sale, nu-l poate da, însă i-a descoperit fibrului numărul acelu circular. I-a mai spus numitul preot fibrului, că autorităților noastre bisericesti le este garantată colectarea spre scopuri biseri-

cesti, școlare și fundatiionale pe basa §-lui 96 din statutul organic al bisericii noastre, sancționat de M. Sa.

Au mai fost ascultați prin fibrul epitropii colecțanți și unii dintre contribuitori, care au dat tot asemenea răspunsuri. Ce va urma nu știm, până acum însă nu am primit nici o decisiune relativ la numita cercetare. Oare ținutu-s'a vre-o cercetare, și fost-a cineva molestat pentru colectele făcute pentru monumentul revoluționarului Kossuth, ori pentru Kultur-egylet? Nu cred. Pe noi însă voesc cu forța a ne opri ca să nu contribuim din productul trudei noastre, pentru scopuri filantropice românești. Unde este libertatea atât de laudată a stăpînitorilor nostri? Ca la noi, năcări în lumea largă!

Notarul cercual de aici Oscar Beran în prezența alor 2 martori a înjurat Dumnezeu, biserica și ritul (slujba) Românilor, și pe cei care au compus acest rit.

Observ că în acea zi s'au făcut rugăciuni și pentru îndelungarea sănătății Maieștiței Sale Monarhului din incidental zilei nașterii.

Venind această infamie a notarului la cunoștința comitetului parochial, acesta, — în sensul §-lui 23, punct 14 din statutul organic, — spre a apăra vaza și onoarea bisericii și a religiei, în ședința ținută în 27 Noemvrie 1894 cu unanimitate a hotărît, ca notarul să fie arătat autorităților administrative, cerînd tragerea lui la răspundere și pedepsire, pentru înjurarea Dumnezeirii și violarea religiei noastre gr.-ort., care hotărîre pe lângă re-vers de primire s'a înmanat oficiului protopretorial din Biserica-Albă, prin trei delegați ai comitetului parochial. Fibrul prin hotărîrea lui de sub nr. 967, fără-ca să fi ținut cercetare, ori să fie ascultat martorii în cauză, ci numai pe baza răspunsului notarului, căci altul nu a fost ascultat, declară de sistată cercetarea în contra lui, pe motivul că numai în fața alor 2 martori, în locuința lui privată a zis acele vorbe, și deci nu învalvă scandal public și religiunea nu e vatămată.

În contra decisiunii fibreești comitetul parochial a apelat.

Conducătorii nostri naționali, pentru-că cer respectarea drepturilor noastre garantate prin legi, snt aruncați prin procurorii publice în temnițe, ear' slugitorii administrativi, care vatămă ce avem mai scump, adevă: biserica și religiunea, nu snt trasi nici în cercetare, ci ex offio snt scuși de ori-ce urmări.

În 12 Decemvrie 1894, când domnișoarele române din Sibiu erau pe banca acusaților, pentru putarea tricolorului național, amabila domnișoară Ersilia, fiica preotului Vasiliu Trăilă de aici, a predat o depeșă la oficiul telegrafic din Iassenova, adresată domnișoarei Eugenia Simonescu, prin care a voit a încurajare pe amabilele domnișoare acuate, îndemnându-le: „ca și de pe banca acusaților să se arete credincioase devise: „Totul pentru națiune”, căci toate adevăratele fiice române consimt cu dînsle.”

În 15 Decemvrie a. tr. oficiul telegrafic din Iassenova, a înștiințat pe d-șoara Trăilă, că depeșă a sosit la oficiul telegrafic din Sibiu, dar' acela în sensul unei ordinațiuni guverniale (kormány rendelet értelmében) nu a înmanat-o la adresă, ci a trimis ministrului regesc maghiar — ?!

Un creștin.

mare, încât legenda îi atribuie ei toate lucrările admirabile, sîvrișite în anticul Babilon, precum drumuri, canale, grădini suspendate etc. Aceste grădini suspendate pe țermul Eufратului erau, după-cum vî este cunoscut, o mare masă de zidărie de peatră cu patru terase enorme, care erau acoperite cu pământ și transformate în grădini încântătoare. Acum negreșit nu se mai găsesc decât grămezi de ruine din operele atribuite reginei Semiramis.

La Egipteni găsim chiar preotese, care însă erau numai din familiile regale sau din casta preotească. Femeile aveau deja o poziție socială mai independentă și mai liberă decât la celelalte state din Orient; totuși poligamia era permisă, deși se întempla rar. Ba femeile apăreau cu bărbaiți în societate, în contra obiceiurilor din Orient.

La Ovrei, un popor cu o religiune mai superioară, găsim femeia tratată cu respect și demnitate. Exemplele de castitate, moralitate, eroism și iubire conjugală, sînt foarte dese în istoria Ovreilor și sînt cunoscute tuturor din testamentul vechiu. Debora, Iuditta, mama fraților Macavei etc. sînt nume, care v'au rămas în memorie din primele clase ale școlaei.

La Fenicieni găsim earși o femeie ilustră, pe Dido, care la 880 înainte de Chri-

stos a înființat Cartaginea. Ea era sora lui Pigmalion, regele Tyrului și soția bogatului Sycheus. Pygmalion omorî pe Sicheus pentru a-i lua averea și din cauza aceasta Dido fugi cu alți nemulțumiți și se opri pe țermul nordic al Africeii, unde cumpără dela indigeni o bucată de pământ, pe care să o poată cuprinde o piele de bou. Șireata Dido însă tăia pielea în fâșii subțiri și ocupă cu ea un teren suficient pentru a pute clădi vestita Cartaginea, teribila inimiză a Romanilor.

La 529 înainte de Christos puterea cuceritorului rege prusian Cyrus se sdrobi de mările unei femei, regina Tomyris a Massagetilor. Cyrus în cursul cuceririlor sale se aruncă asupra Massagetilor, care locuiau pe la Ostul Mării-Caspice. Ajungînd în țeara lor se prefăcu că fuge lăsînd în urmă multe burdușe cu vin. Massagetii găsind vinul se îmbetară și fură decimați de Cyrus. Comandantul lor, fiul reginei Tomyris, se sinucise. În urma acestui desastru regina Tomyris singură se puse în fruntea armatei, învinse și omorî pe Cyrus, îi tăia capul și-l vîrî într'un burduș cu sînge de om, ca să se sature de sînge, el nesațiosul.

La Arabi înainte de Mohamed, ca în genere la toți Orientalii, afară de vechii Egipteni, femeia era foarte deprețuită. Acești barbari îngropau ades fetele de vîi, sau îndată după naștere sau la vîrsta de 6 ani.

Vestului domnia din contră iubirea libertății și curagiu răboinic, dar' și lipsa de cultură moralitate și ordine; cele din Răsărit eșieră demult din starea de barbarie și dezvoltară științele, artele și multe elemente ale unei vieți mai bune, dar' căzuseră și în unilateralitatea și mărginirea spiritului, se demoralisaseră, și deveniră victimele despotismului. În mijlocul acestui cerc al omenirii de pe atunci, deschiseră Elinii o nouă cale dezvoltării, și aceasta cu un succes atât de mare și de durabil încât astăzi cultura spirituală pură a lumii civilizate se bazează mai cu seamă pe Grecia, precum cea religioasă pe Palestina.”

Un popor atât de însemnat, intemeietorul științelor, filosofiei și artelor moderne, negreșit a dat și femei o pozițiune demnă. În mitologie, în Iliada și Odissea lui Homer, găsim atribuite femeilor roluri foarte importante.

Cu toată dorința ce aș avé însă de a cita câteva părți frumoase din perioada eroică a Elenilor, totuși din scurtîimea timpului trebuie să renunț la această ispită, voiu cita numai pe fiica de rege, Andromeda, pe care eroul Perseus o scapă de un bălaur și o ia de soție. Un alt erou, Theseus, fiul regelui din Athena, nu poate învinge pe Minotaurul din Creta, căruia Athenienii îi datoriau tot la 9 ani un tribut de 7 tineri și

7 fete, decât cu ajutorul Ariadnei, fiicei regelui Minos. Firul cu care Theseus la statul Ariadnei a întrat în labirintul construit de Dedalus, pentru a nu se rătăci, lăsînd un capăt la intrare ear' pe celalalt desfășurîndu-l a rămas proverbial; și astăzi se pomenește de „firul Ariadnei”, care te scapă dintr'o chestiune încurcată. Antyone, se expune a fi îngropată de vie în mormînt cu cadavrul fratelui seu Polinix, lăsat pradă fiarel sâlbatică, de cătră unchiul seu Creon.

Expedițiunea argonautică a eroului Iason pentru pielea de aur dela Colchis reușește numai cu ajutorul unei fete, a Medei. Tot o femeie Elena frumoasă soție a regelui Menelaus, răpită de Troianul Paris, este cauza răboiului de 10 ani al Elenilor, în contra Troiei, răboiul descris atât de frumos de Homer în Iliada sa.

Penelope, fidela soție a lui Ulise, unul dintre cuceritorii Troiei, își așteaptă bărbatul mulți ani de zile și pentru a scăpa de pețitorii le fâgăduiește, că va alege pe unul din ei, când va termina de țesut o bucată de pânză; dar' noaptea, fidela soție strica lucrul de peste zi și astfel amînă decisiunea până la sosirea lui Ulise, care o scapă de pețitori. Și astăzi este proverbială pânza Penelopei. (Va urma).

